

Vereniging voor katholiek
en christelijk onderwijs

Tweede Kamer der Staten-Generaal
Ter attentie van de vaste leden van de commissie Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Postbus 20017
2500 EA Den Haag

datum	24 juni 2026	telefoon	06-30617460
onderwerp	Inbreng debat mentale gezondheid	e-mail	dbaars@verus.nl

Geachte leden van de commissie Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Verus vraagt u met klem de bewindspersonen van OCW en de minister van LZJS aan te spreken op de kloof tussen woorden en daden als het gaat om de mentale gezondheid van scholieren en studenten. Het kabinet omarmt de aanbevelingen van de Onderwijsraad in de verkenning *Welzijn en onderwijs*, maar verbindt daar in de kabinetsreactie geen nieuwe consequenties aan.

In zijn verkenning wijst de Onderwijsraad op welzijn als opbrengst van onderwijs tegenover het dominante idee van welzijn als voorwaarde voor onderwijs. Die tweede benadering resulteert in een individueel-diagnostische aanpak die het onderwijs overvraagt en niet aansluit bij de eigen aard ervan. De Onderwijsraad laat zien dat onderwijs in zichzelf bijdraagt aan het welzijn van leerlingen: het richt hun aandacht op zaken buiten zichzelf, helpt hen op weg naar volwassenheid en kan de samenleving op afstand houden. Verus onderschrijft deze analyse volledig.

Des te teleurstellender is de kabinetsreactie. De bewindspersonen zeggen het perspectief van de Onderwijsraad te omarmen, maar presenteren uitsluitend reeds lopende maatregelen als antwoord: het curriculum op basis van vernieuwde kerndoelen, het regieplan digitalisering en het wetsvoorstel Vrij en veilig onderwijs. Dit zijn op zichzelf zinvolle stappen, maar zij vloeien niet voort uit de aanbevelingen van de Onderwijsraad en adresseren de kern van de analyse niet. Het kabinet lijkt de vraag naar wiens verantwoordelijkheid het welzijn van leerlingen is feitelijk voor zich uit te schuiven. Dat is onvoldoende. In deze brief legt Verus u drie concrete punten voor, met bijbehorende vragen die wij u verzoeken aan de bewindspersonen te stellen.

1. Het pedagogisch perspectief verdient meer ruimte

De pedagogische rol van de leraar is cruciaal voor het welzijn van leerlingen. Vanuit de relatie tussen leraar en leerling fungeert de leraar als gids: iemand die leerlingen helpt de wereld te begrijpen, oriëntatie biedt op wat van waarde is en hen ondersteunt op de weg naar volwassenheid. Voor dit vormende ambacht heeft de leraar ruimte nodig. Die ruimte wordt echter steeds kleiner door de toenemende nadruk op meetbare resultaten in basisvaardigheden. De kabinetsbrief maakt dit zichtbaar: ook waar de bewindspersonen zeggen het perspectief van de Onderwijsraad te onderschrijven, koppelen zij dit onmiddellijk aan socialisatie en vaardigheden als lezen, rekenen en digitale geletterdheid.

Verus stelt zich op het standpunt dat de drie doeldomeinen van onderwijs (kwalificatie, socialisatie én persoonsvorming) in samenhang serieus genomen moeten worden.

Verus verzoekt de commissie dan ook de bewindspersonen te vragen: Hoe gaan zij de persoonsvormende functie van onderwijs en de pedagogische ruimte van de leraar wettelijk en beleidsmatig versterken?

2. De school als beschermde ruimte tegen prestatiefascinatie

In de tweede plaats vragen wij aandacht voor de bescherming die een school kan bieden tegen de samenleving. Het meritocratische maatschappijmodel, waarin succes wordt gemeten in geld, status en macht, zet leerlingen onder druk die hun welzijn ernstig kan schaden. Wanneer leerlingen zichzelf vereenzelvigen met hun resultaten (“Ik haal een 4, dus ik ben een 4”) spreekt Verus van prestatiefascinatie. Als je maar hard genoeg werkt, kom je er wel. En als je niet floreert in het onderwijs of je valt buiten de norm, dan heb je dit aan jezelf te danken. De school kan en moet een beschermde ruimte zijn waar leerlingen een breder perspectief krijgen: hun waardigheid hangt niet af van hun prestaties, maar is er al voordat zij iets hebben bereikt.

Dit maakt een inconsistentie in het beleid zichtbaar: de bewindspersonen zeggen het bredere welzijnsperspectief van de Onderwijsraad te onderschrijven, maar handhaven tegelijkertijd een verantwoordingssystematiek (neem als voorbeeld de doorstroomtoets in het PO en het resultatenmodel in het VO) die scholen juist dwingt te focussen op de smalle prestaties die bijdragen aan prestatiefascinatie.

Verus verzoekt de commissie de bewindspersonen te vragen: Hoe verhoudt de huidige verantwoordingssystematiek zich tot het welzijnsperspectief van de Onderwijsraad, en zijn zij bereid deze te herzien?

3. Ruimte voor het verbindende verhaal van de school

In de derde plaats wijzen wij op het belang van het verbindende verhaal dat een school kan bieden. Voor leden van Verus is zo'n verhaal veelal geworteld in religieuze, levensbeschouwelijke en/of pedagogische bronnen. Het opgenomen zijn in zo'n verhaal kan jongeren richting geven bij hun ontwikkeling. De school kan met zo'n verhaal daadwerkelijk de veilige plek en gemeenschap zijn waar de Onderwijsraad in zijn verkenning op wijst, die kan bijdragen aan de kracht en weerbaarheid van de jongeren. Dat is wezenlijk meer dan de karige formulering in de kabinetsbrief, die niet verder komt dan een “schoolcultuur waarin duidelijk is wat van jongeren verwacht wordt”. Een school met een eigen verhaal biedt gemeenschap, betekenis en weerbaarheid. Verus pleit dan ook voor de ruimte voor scholen om hun eigen verhaal te vertellen en zich op basis daarvan te verantwoorden.

Verus verzoekt de commissie de bewindspersonen te vragen: Zijn zij bereid scholen meer ruimte te geven voor een eigen verantwoordingssystematiek die past bij de identiteit van de school?

Tot slot

Het debat van 24 juni biedt de commissie de kans het kabinet te bewegen van mooie woorden naar concrete actie. Verus verzoekt de commissie de bewindspersonen te vragen om vóór het einde van 2026 een beleidsbrief te sturen waarin zij uiteenzetten welke nieuwe stappen zij zetten (specifiek voortkomend uit de verkenning van de Onderwijsraad) om de ruimte voor het pedagogisch perspectief op onderwijs te versterken, prestatiefascinatie tegen te gaan en scholen meer ruimte te geven voor hun eigen verhaal. Alleen zo kan de mentale gezondheid van scholieren en studenten daadwerkelijk worden verbeterd.

We wensen u een vruchtbaar debat met de ministers Letschert en Sterk en staatssecretaris Tielen.

Met vriendelijke groet,

Mark Buck en Marijke Floris
College van Bestuur van Verus